

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان مقاله: نقش خانواده در بعدا یمان
نوجوانان

استاد راهنما: سرکار خانم ترابی

پژوهشگر: زهرا پیرزاده

تاریخ ارائه: بهمن ماه ۱۳۹۰

"چکیده"

مهم ترین دوره عم ر انسان دوره نوجوانی و جوانی است و این دوره با بیداری های متعددی بروز می کند که هر کدام می تواند زمینه ای باشد برای رشد و سعادت و در صورت عدم هدایت فرد موجب بدبختی و سقوط انسان می شود مانند بیداریهای فطرت و مذهب . هدف از نگارش این مقاله بررسی تاثیرات نهاد خانواده بر بعد روحی و معنوی نوجوان است . در دنیای امروز که به تدریج ارزش های معنوی و انسانی تضعیف میشود و آسیب های اجتماعی تشدید، ضرورت دارد که برای هدایت و حمایت نسل جوان ، اقدامات س ریع و جدی آغاز شود تا نقش جوان جامعه بتوانند به زندگی که مورد رضایت خداوند است هدایت شوند و با باور قلبی به دستورات خداوند عمل کنند . در این مقاله سعی شده به تاثیرات نهاد خانواده بر بعد روحی و معنوی نوجوان به روش کتابخانه ای پرداخته شود.

کلید واژه: نوجوانی ، بعد روحی ، بعد معنوی ، سعادت ، شقاوت

سوال اصلی: آیا خانواده در بعد ایمان نوجوان مؤثر است؟

سوالات فرعی:

۱) خانواده چگونه می تواند در حفظ ایمان نوجوان مؤثر باشد؟

۲) آثار حفظ ایمان نوجوانان در جامعه چیست؟

در اسلام، خانواده یکی از نهادهای زیربنایی بنیاد هستی و از ساختارهای اصلی جامعه اسلامی به شمار می‌آید که همگام با دیگر ساختارهای جامعه در راه تحقق اهداف انسان، به عنوان خلیفه و جان شین خداوند، گام برمی‌دارد. از دیدگاه آموزه‌های دینی، خانواده سنگبنای جامعه است که فرد را به جامعه، و نسلها را به یکدیگر مرتبط می‌سازد و گروه‌های اجتماعی گوناگون را به هم پیوند می‌دهد. با توجه به سطوح مختلف جامعه (فرد، خانواده، همسایگان، ملت، امت و...) خانواده مرکز ثقل جامعه اسلامی است.

طبق دیدگاه اسلام، تشکیل خانواده آنچنان محبوب و مورد درخواست است که هیچ سازمان و بنایی محبوب‌تر از آن در نزد خداوند، وجود ندارد. مهمت رین نکته‌ای که توجه ما را به رابطه دین و خانواده جلب می‌کند آن است که باورها و احساسات دینی طی دوره کودکی، در محیط صمیمی و منظم خانواده شکل می‌گیرد و پرورش می‌یابد، به گونه‌ای که دیدگاه کودک را نسبت به زندگی و رفتار آینده تحت تأثیر قرار می‌دهد. علاوه بر این، باید روشن کرد که اسلام معیارهای مهمی را برای تشکیل زندگی خانوادگی مبتنی بر بنیادهای سالم و نی‌ز ایجاد فضای معنوی، که کودک اولین تأثرات شخصیت‌ساز را از آن فضای دریافت می‌دارد، در نظر گرفته است.

"از نگاه اسلام، انسانها آزاد آفریده شده‌اند و آزادی گوهری الهی است که خداوند به بندگان هدیه داده است. اما بَشک آزادی بحد و حص‌ر و بدون قید و شرط نه تنها به سود انسانها نیست، بلکه گاه به زیان آنهاست و آسیبهای فردی و اجتماعی بسیاری را برای آنان به دنبال دارد. از اینرو، دین به منظور پیشگیری از این آسیبها، برای رفتارهای انسانی محدودیتهایی را قرار داده است.

نتایج و تحقیق یافته‌ها حاکی از آن است که خانواده نقش اصلی را در تربیت فرزندان جامعه مذهبی و دینی و تعمیق ارمان‌های دینی ایفا می‌کنند. براین اساس پیشنهاد می‌شود که خانواده‌ها و سپس مربیان با الهام از فرهنگ دینی اسلام و آموزه‌های آن به تربیت صحیح فرزندان بپردازند و این جزء از طریق عمل صالح و پرهیز از عوامل غفلت‌زا میسر خواهد شد.

یکی از اساسی‌ترین راه‌های استقرار و استمرار ارزش‌های اخلاقی و دینی در جامعه، تقویت و تحکیم نهاد خانواده است. در متون دینی توصیه‌های اخلاقی، اعتقادی و عبادی زیادی وجود دارد که التزام به آنها باعث تقویت، تربیت و استحکام خانواده می‌شود، در این خصوص مقاله‌ها و کتب متعددی نوشته شده که در ادامه به بیان چند مورد اکتفا می‌کنیم:

"کتاب نظام خانواده در اسلام" نویسنده: ح‌سین انصاریان، در این کتاب به مسائل تربیتی از دیدگاه اهلبیت(ع) پرداخته شده است.

کتاب "ایمان و آثار سازنده آن، تألیف جعفر سبحانی است که در دو بخش، که بخش اول دلایل توحید بخش دوم آثار سازنده ایمان به خدا از دیدگاه قرآن را بررسی کرده است.

"کتاب نقش معنویت در استحکام خانواده" به قلم فاطمه مهدوی‌نیا و محمدرضا بلیاد، سبکهای عشق و زین، رضایت زناشویی و... را به طور کامل بررسی می‌کند.

"مقاله آثار تربیتی ایمان به خداوند بر افراد خانواده از منظر قرآن و روایات"

نوشته سیدتقی میرمنافی شمشکی و حبیب‌الله حلیمی جلودار، در این نوشتار، آثار تربیتی ایمان به خداوند بر افراد خانواده، بررسی و تحلیل شده است.

مقاله "ماهیت ایمان از دیدگاه علامه طباطبایی" نوشته مسعود امید، که در این مقاله ایمان و جوانب آن از من علامه طباطبایی بیان شده است.

مقاله حاضر سعی دارد که بابره‌گی ری از قرآن، روایات و منابع معتبر به نقش خانواده در بعد ایمان نوجوانان بپردازد. ثابت‌کننده خانواده در حفظ ایمان نوجوانان مؤثر است و آثار این حفظ ایمان در جامعه نیز متجلی می‌شود.

"معنای لغوی ایمان"

«ایمان»، مصدر باب افعال است: «آمن، یؤمن، ایماناً».

«آمن» در اصل «أمن» بوده که همزه ی دوم، به دلیل تخفیف حذف شده است.

ریشه ی ایمان از «أمن»، و ضدخوف است. به گفته ی راغب اصفهانی، ریشه ی آمن از اطمینان نفس و از میان رفتن خوف است. (مفردات، ج ۱، ص ۱۱۳)

معنای دیگر ر امن را «تصدیق

کردن» دانسته اند.

ابن منظور این لغت را در چند معنی به کار برده است: امانت (متضاد خیانت) ؛ ایمان (متضاد کفر) ؛ تصدیق (متضاد تکذیب).

هم چنین یکی از نامهای الهی «مؤمن» است که به گفته ی ابن اثیر، مؤمن اگر از ریشه ی «ایمان» به معنی تصدیق باشد، یعنی کسی که بندگان و وعده های او را تصدیق میکنند؛

اما اگر از ریشه ی «أمان» به معنی ضد خوف و ترس باشد، یعنی کسی که بندگان از عذابش در روز قیامت ایمن هستند.

مشتقات «امن» نزدیک به نهصد بار در قرآن به کار رفته است. این واژه در قرآن بیش تر به دو معنی به کار رفته است:

نخست، به معنی ایجاد امنیت و ضد ترس و خوف:

الَّذِي أَطْمَأْنَنَهُمْ مِّنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِّنْ خَوْفٍ (ق ریش، آیه ۱۱)

«کسی که آنها را سیر کرد و از ترس ایمن گرداند».

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأُمِّنَّا بَقُرْبِهِ (آیه ۱۲۵)

«و [به یادآور] هنگامی که ما خانه ی کعبه را مرجع ام ر دین خلق، و مقام امن مقرر داشتیم».

وَهَذَا الْبَيْتَ الَّذِي آمَنَ فِيهِ (تین، آیه ۳)

«قسم به این شه ر امن و امان (مکه ی معظم)».

در این آیات ش ریفه، مراد از «امن»، همان ایجاد امنیت و از میان رفتن ترس و خوف و ناامنی است. در آیه ی ش ریفه ی:

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِّنٍ (دخان، آیه ۴۱)

«همانا [آن روز سخت] آنان که متقی و خداترس بودند، مقام امن و امان یابند».

یعنی پرهیزگاران، از ش ر دیگران در ایمنی قرار دارند و داخل در امنیتی هستند که خداوند در اختیار آنان قرار داده است.

دوم، واژه ی «أمن» هنگامی که به و سیله ی حروف «باء» و «لام» متعدی شود، به معنی تصدیق می آید:

وَمَا أَنتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ (یوسف، آیه ۷۷)

۲. برکت الهی: قرآن آشکارا م یفرماید: اگر مردم ایمان آورند و پرهیزگاری کنند، برکات آسمان و زمین بر آنان گشوده می شود. (اعراف/سوره ۷، آیه ۹۷) ۳. همیاری و همدردی: از وظایف دینی مؤمنان است که به یاری یکدیگر بشتابند و به آنچه در جامعه اسلام می یگذرد، حساسیت نشان دهند؛ چنان که در روایتی از پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله وسلم) پرداختن به امور مسلمانان، شرط مسلمان بودن دانسته شده است. هیچ نین در برخی روایات آمده است که: آن مسلمانی بهتر است که نفع او برای مردم بی شتر است. (مستدرک الوسائل و مستنبط المسائل، ج ۲، ص ۱۹۳) ۴. برادری و محبت:

ایمان مایه برادری و محبت مؤمنان است. این حق یقت را قرآن آشکار بیان میفرماید: «مؤمنان، برادر یکدیگرند». (حجرات/سوره ۹، آیه ۱۰) ۵. خلافت و حکومت الهی: از وعده های الهی به مؤمنان، حکومت یافتن در زمین است و شایسته هگشتن برای خلافت الهی. (نور/سوره ۲۴، آیه ۵۷)

"آثار اخروی ایمان"

۱. آمرزش: آیات پرشمار از قرآن کریم بیان میفرمایند که: خداوند گناهان مؤمنان را میآمرزد. (انفال/آیه ۷۳)

۲. پاداش الهی: ایمان، انسان را شایسته پاداش الهی می کند و او را از نعم تهای اخروی بهره مند میسازد. (بقره/سوره ۲، آیه ۲۷۷)

۳. جاودانگی در بهشت: آرزوی انسان جاودانگی است؛ اما آن جاودانگی که همراه سعادت و آسایش و راحتی باشد. قرآن کریم بارها فرموده است که: ایمان مایه جاودانگی در بهشت است. (مائده، سوره ۲، آیه ۸۲) ۴. روزی نیکو: قرآن میفرماید: «آنان که ایمان آوردند و هجرت کردند و در راه خدا به جهاد برخاستند و... روزی نیکو از آن آنان است» (انفال/سوره، آیه ۷۳)

۵. لذت پیوسته: قرآن میفرماید: «ای پیامبر ما! به آنان که ایمان آورده و اعمال شایسته انجام داد هاند، بشارت ده که بر ایشان با غهایی است که در آن نهرها جاری است. هر گاه از میوه های آن روزی خورند، گویند: پیش از این در دنیا، از چ نین میوه هایی برخوردار شده بودیم، که این میوه ها شبیه به یکدیگرند. و نیز در آنجا همسرانی پاکیزه دارند و در آنجا جاودانه باشند». (بقره/سوره، آیه ۲۵)

فصل دوم

"خانواده و تربیت دینی فرزندان"

خانواده نخستین محیط تربیتی است که طفل، در آن چشم میگشاید و رشد میکند. کودک از هنگام تولد تا سالیانی چند، فقط با خانواده در تماس است و این ارتباط نزدیک و پیوسته نقش بسیار مؤثری در سازندگی شخصیت و رفتار وی دارد. بدین جهت، دانشمندان مسلمان با توجه به ارزش کانون خانواده، اهمیت نقش را که این نهاد در سعادت کودک دارد، بیان کرده اند. غزالی، کودک را امانتی در دست پدر و مادر میدانند که مانند موم از هر نق

شی خالی است و آنها او را به بدبختی یا سعادت می‌پرسانند و هر بذری را که بخواهند، در زمین پاک دل وی می‌رویانند. (ابوحامد محمدغزالی، کیمیای سعادت، ج ۳، ص ۷۷)

کودک آینه تمام نمای خانواده خویش است که خوبی، بدی و هر آنچه را از آنها میبیند و میشنود، در خود منعکس میسازد. از این رو، کوشش والدین در تربیت و پرورش فرزندان، از بزرگترین کارهاست.

بوعلی سینا با اشاره به ضرورت تأسیس خانواده مینویسد:

انسان به مکانی نیازمند است که آنچه را به دست آورده است، در آنجا جمع و ذخی‌ره کند و برای هنگام حاجتش نگه دارد. بنابراین، انسان به این نیاز دارد که برای خود منزل و مسکنی تهیه کند. مردی که خانواده را تشکیل داده است، مدتی را اعضای آن محسوب میشود و آنها نیز رعیت و پیرو اراده و اداره وی میشوند.

غزالی افزون بر مواردی که بوعلی بیان کرده است، ثمره تشکیل خانواده را اقتدا به سنت پیامبر، تربیت فرزندان صالح، سازندگی اخلاقی و رشد معنوی میدانند.

" اهمیت تربیت دینی فرزندان "

مهمترین وظیفه والدین در امر تربیت فرزند این است که او را در محیط خانواده، در سه بعد شناخت، ایمان و عمل به هنجارها پرورش دهند. شاید کمتر کسی درباره لزوم تربیت دینی شک کند؛ زیرا با اندکی تفکر، روشن میشود که سعادت انسان در گرو تربیت دینی است. این جنبه از تربیت

می‌تواند ارتباط آفریده با آفریدگار را مستحکمت‌ر کند و او را به پذیرش تعهد و قبول مسئولیت وادارد. در اهمیت تربیت دینی، همین بس که انگیزه بعثت انبیای ز در اصل بر همین هدف استوار است.

قرآن کریم که کتاب هدایت و انسان‌سازی است، در پاره‌ای از آیات، درباره تربیت دینی فرزندان، با صراحت می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْأَنْسَاءُ أَلَيْسَ ذَلِكَ بِعَذَابٍ مُّهِينٍ» (تح ریم: ۶) اید، خود و خانواده خویش را از آتش شی که هیزم آن انسانها و سنگ‌هاست، نگه‌دارید.

اولیای گرامی اسلام نیز بر تربیت، به ویژه تربیت دینی فرزندان تأکید کرده‌اند. رسول خدا صلی الله علیه و آله می‌فرماید: «به کودکان خود در هفت سالگی امر کنید که نماز بگذارند». (میزان الحکمه، ص ۳۳)

تربیت دینی در جهت هدایت تعامل انسان با خدا، خویشتن، دیگران و طبیعت است. هدف از ارتباط انسان با خدا، همان معرفت به ذات الهی و ایمان به آموزه‌های دینی، تقوا، عبادت و شکرگزاری از نعمتهای خداوند متعال است.

والدین میتوانند کودک خود را از همان دوران خردسالی با این آموزه‌ها آشنا کنند و به او در عمل بیاموزند که وظایفش چیست تا در سنین نوجوانی و جوانی به دلیل نهادینه شدن این آموزه‌ها در وجود وی، عامل راستین و مطمئنی با رآمده باشد.

هدفهای تربیتی در ارتباط انسان با خود، همان پرورش قوه عقل و اندیشه، خودشناسی، پرورش روح حقیقت‌طلبی و فضیلت‌جویی و گرایش به

فضایل اخلاقی است. پدر و مادر میتوانند در آموزش این امر و تقویت اراده و عمل فرزندان خود مؤثر باشند.

هدفهای تربیتی انسان در رفتار با دیگران، عبارتند از: پیروی عملی از پیشوایان معصوم (ع)، احترام به والدین و هم‌نوعان، پرورش روح اجتماعی، برادری، همکاری، امانت‌داری، وفای به عهد، حسن نوع دوستی، همدردی، گذشت و فداکاری. والدین با آموزش و تربیت درست فرزندان در این زمینه‌ها می‌توانند، در ایجاد انگیزه در فرزندان تأثیرگذار باشند و با رعایت این فضایل اخلاقی، بستر ایجاد آن را در فرزندان فراهم آورند.

هدف تربیتی از ارتباط انسان با طبیعت نیز شناخت و بهره‌برداری صحیح از طبیعت است. پدر و مادر میتوانند ضمن تربیت فرزند خویش، از همان آغاز کودکی، انس با طبیعت را در وجود او نهادینه کنند تا به آن آسیب نرساند.

"نقش مادر در تربیت دینی فرزند"

پس از تولد نوزاد، مادر نخستین فردی است که با او تماس مستقیم دارد. در واقع، زندگی فرزند با ارتباط زیستی میان او و مادر آغاز میشود. این ارتباط نه تنها در رفع نیازهای فرزند مؤثر است، بلکه بر حالات روانی و عاطفی وی نیز تأثیر میگذارد.

مطالعات روان‌پزشکان درباره ناراحتیها و اختلالات عاطفی فرزندان نشان میدهد که دلیل بیشتر این اختلالات، محرومیت از مادر است. کُندی در سخن گفتن، پایین آمدن بهره هوشی، جنب و جوش کم، کمبود واکنش عاطفی، پرخاشگری، اختلال حواس، ضعف استعداد، تفکّر انتزاعی و بسیاری از مسائل دیگر، از آثار ناگوار محرومیت از مادر است.

به نظر میرسد وجود حالات عاطفی لازم و مناسب، اساسیترین عاملی است که میتواند نقش مادر را در رشد و تکامل نشان دهد. بر اساس روایتهای نقل شده، مادر بیش از پدر به فرزند خود ابراز محبت میکند و

نسبت به رشد و تکامل او، جدّیت بیشتری از خود نشان میدهد که از اهمیت وجود مادر برای رشد فرزند حکایت دارد.

(امام سجّاد) ع(ضمن بیان گوشه ای از تلاش طاقت فرسای مادر در سرمسیر رشد و تربیت فرزند، میفرماید:

هرگز کسی را به تنهایی یارای سپاس و تقدیر از مادر نیست، مگر از خداوند مدد جوید و از او توفیق ادای این وظیفه را بطلبید. (میزان الحکمه، ج ۱، ص ۷۷۷)

بر این اساس، نقش سرنوشت ساز مادر در تربیت فرزند، از اهمیت والایی برخوردار است. معمولاً بیشتر رین مشکلات موجود در تربیت فرزندان، از محیط خانه سرچشمه میگیرد و اگر فرزند از همان ابتدا تحت تربیت مادری فهیم و با کمال قرار گیرد، در آینده به وظایف خود در برابر خانواده، دوستان و به طور کلی اجتماع بهت عمل خواهد کرد و خود نی ز برای تربیت نسل آینده، جدیت بیشتر ری به خرج خواهد داد.

مادر به عنوان الگویی برای فرزند خویش، میتواند با آموزش و تربیت صحیح، بسیاری از عیبهای روحی و اخلاقی را از ضمیر فرزند بزدايد و او را در سرمسیر کمال و آگاهی تربیت کند.

"نقش پدر در تربیت دینی فرزند"

ه ریک از اعضای خانواده، وظایفی بر عهده دارند که فقط در صورت عمل به آنها، خانواده به کمال مطلوب خواهد رسید. هرچند این روابط بین دو طرف جریان دارد و پدر و مادر هر دو در قبال فرزند خویش وظایفی دارند

که باید از عهده آن برآیند، نقش اصلی در خانواده به عهده پدر است و وظیفه او نگهداری و تربیت اعضای خانواده است.

خواجه نصیر، تربیت فرزند را از وظایف مهم پدر میداند و به تحلیل روانی این مسئله میپردازد. وی انگیزه پدر را در تربیت فرزند، امر طبیعی برگرفته از محبت او میداند و مینویسد:

و به اعتباری دیگر، او را محبتی ذاتی بر فرزند که بدان مخصوص باشد و آن چنان بُود که او فرزند را به حقیقت، هم نقش خود داند، و چنان پندارد که وجود فرزند، نسخه ای است که طبیعت از او صورت برگرفته است. از این جهت بود که پدر به کمال که خود را خواهد، فرزند را خواهد و هر خیر و سعادت که از او فوت شده باشد، همت بر آن گمارد که فرزند را حاصل کند و بر او سخت نیاید که گویند: پسر از تو فاضل تر است و سخت آید که گویند: غی از تو فاضل تر است. همچنان که بر شخصی که در حال ترقی بود، به کمال سخت نیاید که گویند: اکنون کامل تر از آنی که پیش تر از آن بودی، بلکه او را از این سخن خوش آید؛ پس همین جا بُود حال پدر با فرزند.

امام علی (ع) نیز در این باره خطاب به امام حسن (ع) می‌فرماید:

من تو را بخشی از وجود خود، بلکه تمام وجود خویش یافتم، تا به آنجا که اگر برای تو پیشامدی میشد، گویی برای من پیشامد شده است و اگر مرگ به سراغ تو می‌آید، گویی به سراغ من آمده است. از این رو، درباره کارهای همان گونه مراقبت داشتم که به کارهای خویش توجه می‌کردم. (نهج البلاغه، نامه ۱۳۱)

امام سجاد (ع) نیز در کلامی خطاب به پدران، آنها را متوجه حالت روانی و طبیعی کودکان میکند و تربیت آنها را بر پدران واجب میدانند و می‌فرماید:

حق فرزندان بر تو این است که بدانی او قسمتی از وجود توست و در خیر و شر دنیا به تو پیوند دارد. تو در تربیت، آداب آموزشی و خدائشی او مسئولیت داری. بایستی او را در محبت و اطاعت خدا کمک کنی و وسایل ایمان و پاکی او را فراهم سازی. عمل تو درباره او باید مانند کسی باشد که یقین دارد اگر در این راه کمترین زحمتی به خود دهد، پاداشی کافی دارد و اگر کمترین کوتاهی کند، مورد سرزنش و مجازات قرار خواهد گرفت. پس در انجام [دادن] آموزش همچون کسی باش که به کارهای نیکوی او دنیا آراسته میشود تا با عمل خوبت درباره او نزد پروردگارش ایمن باشی.

"تشویق فرزندان به مسائل دینی و عبادی در سیره حضرت زهرا (س)"

یکی از محورهای اساسی که حضرت زهرا (س) بدان توجه و تأکید داشتند، بعد پرستش و گرایش فرزندان به انجام تکلیف عبادی و الهی بود. آن حضرت شوق بندگی و خضوع در برابر معبود را از همان دوران کودکی در جان فرزندان خود تقویت نموده و آنان را چنان تربیت کرد که بهت رین کارها را عبادت خداوند دانسته و از آن بالاترین لذتها را میبردند.

دخت گرامی رسول خدا (ص) بر این مطلب تأکید داشت که بچه‌ها را از کودکی به انجام تکالیف فراخواند و آنان را به خدا پیوند دهد و بذر محبت و ارتباط با معبود را در کام آنان بیفشاند تا انجام تکلیف برای آنان نه تنها رنج و مشقتی نداشته باشد، بلکه با شوق و اشتیاق به استقبال آن بروند.

بر این اساس فاطمه (س) فرزندان خود را حتی به شب زنده داری عادت میداد. البته او شیوه تربیت را به خوبی میدانست و به گونه ای برخورد میکرد که در حدّ توان و استعداد فرزندان باشد. حضرت، در شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان کودکان خود را به بیداری و نخفتن وادار میکند. ممکن است کسی تعجب کند که او چگونه بچه‌ها را به این کار که حتماً برای اشخاص بزرگ هم زحمت دارد، فرام یخواند. حضرت در روز، بچه‌ها را میخوابانید تا کاملاً استراحت کنند و غذای کمتری

به آنان میداد تا بدین گونه زمینه و موقعیت بهتری و مطلوبتری از نظر جسمی و روحی برای شب زنده داری داشته باشند. او به حدّی در این کار جدّی و قاطع بود که نمی گذاشت احدی از اهل خانه خوابش ببرد و می‌فرمود: "محرّم است کسی که از برکات شب قدر محروم بماند."

گویا فاطمه (س) میخواست از کودکی در قلب پاک فرزندان خود جمال خدا را به تجلی، جان و زیانشان را به حلاوت و شیری عبادت آشنا کند، محبوب راستین را به آنان نشان دهد تا در جوانی جذب جلوه‌های دروغین نشوند. این روش تربیتی فاطمه (س) به عنوان یک سنتّ بسیار پسندیده و قابل اجرا در گفتار امامان معصوم نی ز به چشم میخورد.

"نتیجه گیری"

از مباحثی که در این نوشتار مطرح شد به خوبی روشن می شود که اساساً شالوده ر جامعه سالم با تعلیم و تربیت درست شکل میگیرد و نقش سازنده و اساسی مربیان و پدران و مادران را در راستای تربیت فرزندان صالح نمی توان نادیده گرفت. والدین باید با برنامه ریزی تربیتی و دینی، به دنبال ایجاد توازن میان جسم و جان

فرزندان باشند، به گونه ای که آنان را به فضایل اخلاقی بیارایند و آمادگی و استعداد لازم را برای تجلی ایمان در اندیشه و رفتارشان فراهم آورند. در واقع، فرزندان از جمله نعمتهای ارزنده پروردگار به انسانها هستند و اگر در مسیر تکامل و هدایت قرار گیرند، راه سعادت و تکامل را میپیمایند. ناگفته پیداست که همه حالات جسمی و روانی والدین بر فرزندان اثر میگذارد. از طرفی بیتوجهی والدین به اعتقادات باعث مشکلات جدی خواهد شد، زیرا بیتوجهی به ارزشهای دینی منتهی به عواقبی مانند سلب آرامش و نهایتاً احساس پوچی و بی هدفی افراد در زندگی و جامعه می شود. سلامت و سعادت جامعه تا حد زیادی به وضع خانوادهها و کیفیت روابط بین زن و شوهر و والدین و فرزندان بستگی دارد و هرچه روابط بهتر و سالمتر باشد زندگی شی رینت ر و با صفات ر بوده و از خطر انحراف مصونیت پیدا میکنند."

"منابع"

۱) (قرآن ک ریم

۲) (انصاریان، ح سین) ۱۳۷۷ (نظام خانواده در اسلام، انتشارات قم ام ابیها) ع) ۱۳۸۰

۳) (پورفلاحی، محمدرضا) ۱۳۷۸ (تجلی ایمان در رفتار جوانان، انتشارات قم، صدا و سیمای جمهوری اسلامی، مرکز پژوهش های اسلامی ایران) ۱۳۹۰

۴) (دانشتنی های خانواده، واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان) ۱۳۸۸

۵) (راغب اصفهانی، حسین بن محمد) ۱۴۰۵ ق (مفردات الفاظ القرآن، تالیف الراغب الاصفهانی؛ تحقیق صفوان عدنان داوودی، انتشارات دمشق: دارالقلم؛ بیروت: الدار الشامیه، ۱۴۱۶ ق. = ۱۹۹۶ م. = ۱۳۷۴ هـ) ۶

سبحانی، جعفر، ایمان و آثار سازنده آن، انتشارات قم، مؤسسه امام صادق (ع) ۱۳۸۶

۷) (سادات جوهری، شکیبا، گفتارهایی درباره روابط والدین با کودکان) ۱۳۷۵ (ع)، انتشارات قم دفتر عقل ۱۳۸۸

۸) (علیزاده، موسوی، سیدمهدی) ۱۳۷۹ (ع) انتشارات قم دارالاعلام لمدرسه اهل بیت (ع) ۱۳۹۳

۹) (فرهادیان، رضا) ۱۳۷۷ (خانواده و تحول در تربیت، انتشارات قم مسجد مقدس جمکران